

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสมในครั้ง นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิต ในธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม และศึกษาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 30 ราย เป็นเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน 15 ราย และเป็นเกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP จำนวน 15 ราย ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

สภาพทั่วไปการผลิต และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน

จากการศึกษาสภาพการผลิตโดยรวมโดยสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกส้มจำนวน 30 ราย พบว่าพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานที่ได้รับการรับรอง GAP ทั้งประเทศ มีประมาณร้อยละ 9.00 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด โดยร้อยละ 89.70 ของพื้นที่ปลูกที่ได้รับการรับรอง GAP อยู่ในภาคเหนือ และผลการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายได้ในภาคการเกษตรประมาณ 313,197 บาทต่อปี และมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 5,723 บาทต่อปี เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม แต่มีหนี้สินอยู่ในช่วง 100,000-300,000 บาท และส้มเขียวหวานที่ปลูกเป็นพันธุ์สายน้ำผึ้ง

จากการศึกษาทางการตลาด พบว่า ผลผลิตที่ได้จะมีพ่อค้ามารับซื้อที่สวน ซึ่งการ Wax ผลส้มเขียวหวานนั้นจะเป็นหน้าที่ของผู้รวบรวมผลผลิต และเหตุผลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ขายผลส้มเขียวหวานผ่านพ่อค้าคนกลางเนื่องมาจาก ขาดยานพาหนะ และการขายผ่านพ่อค้าคนกลางนั้นมีความสะดวกและรวดเร็วไม่ยุ่งยาก พ่อค้าคนกลางจะทำการตีราคาก่อนเก็บผลผลิต ซึ่งการขายเป็นแบบขายขาดโดยชั่งตวงน้ำหนัก โดยพ่อค้าคนกลางจะมัดจำเงินไว้ส่วนหนึ่งและชำระส่วนที่เหลือเมื่อเก็บส้มเขียวหวานหมดเรียบร้อยแล้ว

ในด้านข้อมูลข่าวสาร พบว่าเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อ โทรทัศน์ และวิทยุ เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาเป็นข้อมูลข่าวสารจากเกษตรตำบลในพื้นที่หรือเกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น ๆ และตัวแทนบริษัทขายปัจจัยการผลิต ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม ได้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์ความแตกต่างของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการรับรอง GAP และกลุ่มที่ไม่ได้รับ GAP เกี่ยวกับปัจจัยเชิงปริมาณที่น่าสนใจ ได้แก่ อายุ หนี้สิน จำนวนผลผลิต ราคาขายผลผลิต และต้นทุนการผลิต โดยใช้ค่าสถิติ t ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงคุณภาพที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจการผลิตแบบปลอดภัยจากสารเคมี ได้แก่ การมีเงินออม ระดับการศึกษาของเกษตรกร ระดับรายได้ในและนอกภาคการเกษตร ระดับพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวานของเกษตรกร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ใช้การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ แบบนอนพารามตริก ผลการวิเคราะห์พบว่า ราคาผลผลิตที่ขายได้ของเกษตรกร ต้นทุนการผลิตต่อไร่ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากเกษตรตำบล/อำเภอ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า การผลิตส้มที่ได้รับการรับรอง GAP จะทำให้ลดต้นทุนการผลิต ในขณะที่เดียวกันทำให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตและกำไรที่สูงขึ้น โดยผู้ที่มีอิทธิพลต่อการให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร คือ เกษตรตำบลและเกษตรอำเภอ ดังนั้น การสนับสนุนให้เกษตรกรเข้าร่วมการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม จึงควรให้เกษตรตำบลและเกษตรอำเภอเป็นสื่อในการชักจูงให้เกษตรกรได้เข้าร่วมมากขึ้น

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมธุรกิจสามารถสร้างกลยุทธ์ในการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม ได้แก่ กลยุทธ์เพิ่มศักยภาพ คือ จัดทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวานเชิงการค้า เพื่อความสะดวกที่ทางการจะมีมาตรการช่วยเหลือ และต้องมีการประชาสัมพันธ์และเร่งการส่งเสริมการขาย และต้องสร้างความแตกต่างในตัวสินค้าด้วย กลยุทธ์สร้างภูมิคุ้มกันที่สำคัญได้แก่ การรวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกส้มเขียวหวาน เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองของเกษตรกรและพัฒนาคุณภาพ

ของผลผลิตในการส่งออก และควรมีการจัดระบบการผลิตส้มที่มีคุณภาพ เพื่อควบคุมคุณภาพและปริมาณผลผลิตให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของตลาด กลยุทธ์เร่งพัฒนาที่สำคัญได้แก่ มีการเพิ่มความรู้แผนใหม่แก่เกษตรกร ถ่ายทอดวิชาการด้านการผลิตที่ถูกต้อง วิจัยและพัฒนากิ่งพันธุ์ใหม่ๆ ที่ให้ผลผลิตสูง มีความต้านทานโรค และเผยแพร่ข่าวสารการตลาดแก่พ่อค้าและเกษตรกร กลยุทธ์แก้วิกฤติที่สำคัญได้แก่ ต้องมีการสร้างตราสินค้าที่เป็นมาตรฐานของผู้ผลิต ศึกษาถึงลักษณะความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ประเทศผู้นำเข้าเกิดความเชื่อมั่นในสินค้าที่มาจากประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารังนี้

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสมทำให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะดังนี้

1. ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรให้เข้าใจถึงหลักการของการเกษตรดีที่เหมาะสมให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นของการทำการเกษตรดีที่เหมาะสมที่ทำให้ลดต้นทุนการผลิต ในขณะที่เดียวกันทำให้เกษตรกรได้รับราคาผลผลิตที่สูงขึ้น และในท้ายที่สุดก็ได้รับกำไรสุทธิสูงขึ้นด้วย อีกทั้งยังมีความปลอดภัย ทั้งต่อตัวเกษตรกรเอง ครอบครัว ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม
2. ภาครัฐควรให้ข้อมูลกับผู้บริโภคว่า ผลผลิตที่ได้รับการรับรอง GAP และผลผลิตที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP ว่าแตกต่างกันอย่างไร และชี้แจงให้ผู้บริโภครู้ว่าผลไม้ที่ได้รับการรับรอง GAP เป็นผลไม้ที่มีความปลอดภัยจากสารเคมี มากกว่าผลไม้ที่ไม่ได้รับการรับรอง GAP
3. ควรเน้นเกษตรตำบลและเกษตรอำเภอ เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร และเป็นสื่อในการชักจูงและสนับสนุนให้เกษตรกร หันมาผลิตแบบ GAP มากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมักจะหันไปพึ่งและปรึกษาร้านจำหน่ายสารเคมี และเพื่อนบ้าน ซึ่งให้ข้อมูลที่มักไม่ถูกต้องเท่าที่ควร

4. ภาครัฐควรมีการหาเกษตรกรตัวอย่างที่ผลิตแบบ GAP ที่ได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าผลิตแบบธรรมดา เพื่อประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไปได้รับทราบ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไปอยากที่จะผลิตแบบ GAP กันมากขึ้น

5. ควรมีการเสนอวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูส้มที่ได้ผลโดยไม่ใช้สารเคมีผ่านทางสื่อมวลชนอย่างจริงจัง เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกส้มพิจารณาเลือกใช้ ทั้งนี้เพื่อลดการใช้สารเคมีให้น้อยลง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสม ให้ครอบคลุมถึงวิธีการปฏิบัติในทุกแง่มุม และบังเกิดผลดีแก่เกษตรกรผู้ปลูกส้มมากขึ้น จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยเพิ่มเติมครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาในเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติของเกษตรกรต่อระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานเท่านั้น

2. ควรมีการศึกษาในเรื่องความตระหนักและความเข้าใจในระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุมถึง

3. ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน เช่น สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร (สวพ.) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล มหาวิทยาลัย เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจทำธุรกิจการผลิตส้มที่มีการเกษตรดีที่เหมาะสมในพื้นที่อื่นเพื่อเป็นการเปรียบเทียบ